

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XLII): O mărturie! - Fostul medicinist căpătase deprinderi de chirurg: Tăia fără cruțare tot ce trebuia înlăturat ...
- desvoltarea liberă a neamului ...?

tribunism	1868	1962	O mărturie! urmașul cel mai înflăcărat al tradiției de la <i>România Jună</i> , întemeiată pe doctrina lui Eminescu ... <i>Bolnavul era așa dar pregătit pentru masa de operație ...</i>	1895	1968
	 Simion Mehedinți			 Grigore Nandriș	
șagunism	Bănățeanul Popovici nu era din aluatul nedospit al celor care se ascund în dosul altora ...				
Aurel C. Popovici	să se adune tot materialul necesar unei biografii complete despre omul de stat Aurel Popovici!				
	moartea lui Aurel Popovici ... a fost o nenorocire pentru întreaga națiune!				
	gânditor politic în înțelesul cel mai nobil al cuvântului! A sacrificat carieră, a jertfit avere, a înfruntat sărăcia, și-a cheltuit fără cruțare sănătatea, n'a ocolit nici o suferință ...				
TRIBUNA 1884	Anul tribunistului Aurel. C. Popovici				

Biografia marelui om politic, Aurel C. Popovici și analiza activității sale poate fi făcută prin puținele lucrări apărute.

Una dintre acestea o reprezintă lucrarea lui Grigore Nandriș „Aurel C. Popovici (1863-1917)”, apărută la Editura Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, la Cernăuți, 1937, Tipografia Mitropolitului Silvestru, Reproducem conferința „O mărturie” (continuare la art. 4) susținută de acad. Simion Mehedinți, în 9 iunie 1937: «Prigonit de tribunalele maghiare și condamnat la închisoare, el a descălecat în București, unde apăruse „Memoriul Studenților”. Privirea, vorba, gestul - energie. Fostul medicinist căpătase deprinderi de chirurg: Tăia fără cruțare tot ce trebuia înlăturat ...

Cetitorul va vedea în paginile ce urmează care a fost axa cugetării sale. - E destul să amintim doar atât: între tinerii de atunci, el era urmașul cel mai înflăcărat al tradiției de la *România Jună*, întemeiată pe doctrina lui Eminescu.

„Precum edera de arbor ...”, așa s'a legat apoi toată viața sa numai de idealul națiunii: **desvoltarea liberă a neamului românesc**, pe pământul dacic liberat de influența streinilor și a tuturor veneticilor. - Ceeace Eminescu urzise la Putna, în cel dintâi congres pan-românesc, au continuat cu o sfântă stăruință cei din generația lui Popovici. E drept că, înainte de 1914, el se oprise la formula transitorie a federalizării tuturor națiunilor din monarhia austro-ungară. Dar, dacă ideea că Austro-Ungaria nu mai poate dura pătrunsese sufletul atâtor publiciști și oameni politici din Anglia, Franța, Italia și chiar din Germania, - ba și din Austria (Franz Ferdinand) - meritul cel dintâi al lui Aurel Popovici este.

Nimeni nu pusese un diagnostic mai precis decât autorul vestitei **Replise ... Bolnavul era așa dar pregătit pentru masa de operație a celui dintâi congres european.**

E sigur că dacă suferințele și munca neadormită n'ar fi curmat firul zilelor lui Popovici, lumea politică ar fi văzut la Versailles un spectacol unic: **fostul doctor Clemenceau, operând alături cu cel care cunoștea mai bine decât oricine falsele pansamente ale monstrului cu două capete, unul nemțesc, altul unguresc. Mare pierdere pentru neamul nostru și în deosebi pentru hotarele statului român - moartea lui Aurel Popovici.** - De bună seamă, granița întărită de semnătura lui Pasici ar fi rămas neclintită, iar Sârbii ar fi fost mulțumiți și fericiți cu ceea ce ei singuri ceruseră: colțul de pământ din fața Belgradului. Apoi, tot așa de mare pierdere și pentru viața noastră internă de la Unire până azi. Perioada de umbră a Regenței n'ar fi existat. **Cu oblojeli băbești, Aurel Popovici n'ar fi umblat. Și nici cu tertipuri de partid.** - Cel care cheltuisese până și averea copiilor săi pentru „**chestia națională**” ar fi dat țării întregite exemplul unei vieți ca a lui Masaryk, tovarășul său de luptă, de la Viena. **Bănățeanul Popovici nu era din aluatul nedospit al celor care se ascund în dosul altora**, ci totdeauna era gata să pășască în frunte, ca acei consuli romani, cari jertfiau chiar pe ai lor pentru *res publica*.

Aceasta e mărturia pe care o dau fără cea mai mică șovăire.

Într'un organ de publicitate, am propus mai de mult **să se adune tot materialul necesar unei biografii complete despre omul de stat Aurel Popovici.** Cât răsunet va fi avut acea propunere, nu știu. Dar mi s'a părut că e o reală pagubă să nu cunoască generația de azi viața de muncă a celui care își închinase toate puterile sale gândului de întregire politică a neamului românesc. De aceea, consider ca o fericire că însuși Președintele „**Societății pentru cultură**” și-a luat sarcina să arate contemporanilor cine a fost Aurel Popovici. Sperăm că această cârtică va fi începutul unei opere mai întinse, menită a lămuri pe urmași asupra epocii de clătinare, prin care a trecut neamul românesc tocmai atunci, când i se cerea mai multă concentrare de energie și o deplină unitate de conducere spre a consolida definitiv neamul și statul, potrivit cu destinul său istoric. De aceea, **moartea lui Aurel Popovici - fără putință de îndoială - a fost o nenorocire pentru întreaga națiune.**

Mărturisirea aceasta, sunt sigur, că va fi iscălită de toți cei care l-au cunoscut și de toți urmașii, când viața sa va fi știută cu deamănuntul. În deosebi tineretul, care trăește azi din cugetul lui Eminescu, va ceti cu real folos paginile ce urmează; iar cei din „**Țara de sus**” își vor aminti că și în colțul acela al pământului românesc a trăit un alt Popovici, pe care numai prostia și răutatea omenească l-au împiedecat de a da neamului său tot ce putea. Deocamdată, **toți cei sănătoși la suflet vor găsi în cartea de față un adevărat izvor de sănătate.** 1 August, 1937 S. Mehedinți».

Reproducem din începutul lucrării lui Grigore Nandriș: «Viața i-a fost o luptă necurmată în slujba celor mai nobile idealuri ale neamului. **A sacrificat carieră, a jertfit avere, a înfruntat sărăcia, și-a cheltuit fără cruțare sănătatea, n'a ocolit nici o suferință în această luptă fără răgaz pentru drepturile istorice ale neamului românesc.** Energie neistovită, bogăție sufletească mereu hrănită cu aviditate de o cultură vastă și multilaterală, luminată de o inteligență neobicinuită, Aurel C. Popovici a fost un **gânditor politic în înțelesul cel mai nobil al cuvântului** și un om de acțiune în acelaș timp. Unul dintre cei mai mari gânditori politici ai Românilor ardeleni, Aurel C. Popovici, este, după Eminescu, **reprezentantul cel mai temeinic și mai documentat, al gândirii politice românești, din trecut.** Acest fiu al Banatului a fost un **îndreptar spiritual al neamului românesc** și, în acelaș timp, unul dintre acei Români cari prin gândirea și fapta lor au îndrumat și viața sufletească a altor popoare. Din gândirea politică a lui Aurel C. Popovic a rămas până astăzi actual ceea ce era esențial, a pierdut din actualitate ceea ce era legat de momentul trecător al istoriei, a câștigat însă în valoare **concepția naționalistă a lui Aurel C. Popovici.**

Marele nedreptățit ce-și doarme somnul de veci departe de țara pe care a iubit-o cu tot focul sufletului său generos de Român, este în această privință un precursor al ideologiilor politice ce-și fac drum în zilele noastre. Ceea ce astăzi se experimentează și se caută, este cristalizat în gândirea lui A. C. Popovici. O cunoaștere mai precisă a gândurilor sale ar cruța căutătorilor de astăzi multe desamăgiri, iar acelor cari ar urma să fie supuși acestei experimentări multe dureri.

Iată pentru ce este necesar să încercăm schițarea chipului spiritual al lui A. C. Popovici, nu numai pentru a arunca o rază din lumina dreptății asupra unui mare nedreptățit, ci mai vârtos **pentru a vedea dacă din chipul lui nu se va desprinde mai multă lumină pentru toți aceia ce caută drumuri noi pentru înălțarea neamului».**

Procesul **Replicei** a reușit să strângă legăturile dintre naționalitățile din întregul imperiu austro-ungar. Urmările le expune și Grigore Nandriș: «Aurel C. Popovici a câștigat presa creștină austriacă pentru cauza românească. Ungurii au deschis acțiune publică împotriva Comitetului Partidului Național, care a fost apoi aruncat în temnițele ungurești. În urma hotărârii Comitetului Partidului Național, Aurel C. Popovici nu se supune pedepsei. Reușind să fie pus în libertate provizorie pentru 14 zile, pleacă, împreună cu Valer Braniște, care s'a oferit să-l însoțească, în Austria, de aici în Italia și mai departe, cu un vapor francez de marfă, ajunge în țara liberă la Galați. Pribegia începută acum nu va lua sfârșit până la capătul vieții sale de luptător fără odihnă pentru drepturile neamului său. Oamenii plămădiți din aluatul lui Aurel C. Popovici nu se înduioșează în fața suferinței și nu găsesc răgaz pentru durerea și nedreptatea proprie. Ungurii înfuriați că le-a scăpat victima, lungă vreme vânată de ei, au aruncat în închisoare pe girantul **Institutului Tipografic din Sibiu** unde a fost tipărită **Replica**, pe tânărul M.N. Roman, care distrus de cele 18 luni de temniță, muri în urma tuberculozei contractate între zidurile închisorii. În aceeași tipografie A.C. Popovici tipărește „**Chestiunea naționalităților și modul soluțiunii sale în Ungaria**”, Sibiu, 1894».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xlii-o-marturie-fostul-medicinist-capatase-deprinderi-de-chirurg-taia-fara-crutare-tot-ce-trebuia-inlaturat--desvoltarea-libera-a-neamului-172412.html>

În: *Tribuna*, 15 octombrie 2023